

IZHAJA OB
ČETRTKIHUREDNIŠTVO IN UPRAVA
LJUBLJANA, BREG 10
POŠT. PREDAL ŠT. 345
RAČ. POŠT. HRAN. V
LJUBLJANI ŠT. 15 393

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

POSAMEZNA
ŠTEV. 2 DINNAROČNINA 1 LETO
80, 1/2 LETA 40, 1/4 LE
TA 20 DIN V ITALIJI
NA LETO 40 L. FRAN
CUI 60 F. AMERIKA 2 \$

IV. leto

V Ljubljani, 28. aprila 1932

Štev. 18

Ptički so že prišli...

... iz Južne Afrike, iz Španije in z Nila. —
Ali se ptice selijo iz instinkta ali iz smotrenosti?

vana izkustva nešteti rodov. Iz tega nagona, ki se ga ne zavedajo, zapuste ptice v pravem času svojo domovino, kjer so zagledale luč sveta — tudi tedaj, če še niso nobene zime doživele. Da, dogodi se celo, da se časih odpravijo na dolgo pot še prej kakor njihovi starejši in bolj izkušeni tovariši...

In prav tako se iz instinkta, sledeč čudovito razvitemu krajevnemu čutu, spomladi spet vrnejo v

odklanja. Dr. J. A. Loeser prihaja na podlagi mnogoletnih opazovanj živali, zlasti ptic, do čisto drugih zaključkov. Zanj je problem dosti enostavnejši. Po njegovem sta vsemu početju živali samo dva razloga: občutek ugodja in občutek neugodja. Vzrok tega dvema goniloma pa so biološki dogodki v živalskem telesu. Dr. Loeser razlaga selitev ptic in valjenje tako:

Štafeta divjih gosi

robni, krilati naši pevci, ki se nam je toliko mesecev tožilo ponjnih, nam zopet začenejo živoreti v grmovju in na vejah, veselo oznanjajoč svoj povratek. Otroci jih z veseljem pozdravljajo, zaljubljeni prisluškujejo slavčku in vsi polagamo svoje občutke o pomladnem hrepenenju in ljubezni do rodne grude tudi v majceno ptičje srce.

Taki smo ljudje: vse presojamo po sebi. Zato pa imamo objektivnejšega opazovalca v znanosti: ona skuša odkriti globlje prirodne razloge, ki se ne dajo primerjati s človeškimi nagoni. Znanost se ukvarja tudi z lirčnim petjem ptic, z njihovim begom pred zimo in domnevanim domotožjem, ki priključuje naše selilke spet nazaj med nas, ko odneha mraz. Pa tudi znanost še ni rekla svoje poslednje besede. Polje njenega raziskovanja se čedalje bolj širi in s tem tudi raznolikost nazorov in teorij. In tako si stojita danes v glavnem dve stranki nasproti: ena trdi, da je instinkt gibalno vsemu ravnanju in početju živali, druga pa uči, da je iskati vzrokov v njihovih občutkih ugodja in neugodja v zvezi z biološkimi momenti. Zagovorniki druge teorije,

torej razuma pri živalih, so ta trenutek nekoliko na slabšem.

Čujmo tedaj mnenji obeh strank o problemu ptic in pomladi!

Zagovorniki instinkta si razlagajo pravočasno selitev ptic pred mrzlo zimo, znašanje vejic in travic za gnezdo, valjenje in mnoga druga početja z nezmotljivim nagonom, ki so ga najbrž ustvarila podedo-

svojo staro domovino nazaj, si napravijo gnezdo, vale in krmito svoje mladiče in jih uče letanja — pod vplivom prastarega podedovanega činitelja minulih tisočletij, ki jim je postal druga narava: instinkt.

To utemeljevanje življenjskih pojavov v našem ptičjem svetu pa druga stranka odločno

želk, gosnic in ličink, ki so njih glavna hrana. Ptice gredo, sledeč svojemu potovalnemu nagonu, za hrano, in ta smer se krije s smerjo proti jugu.

Valjenje ptic ne izvira po mnenju tega učenjaka iz želje, da bi dobile mladiče, in tudi ne iz kakega podedovanega nagona. Stvar je mnogo bolj prepro-

„Štorklja, štorklja draga, sestrice bi rada!“

Pri štorkljevih imajo svojih skrbi čez glavo dovolj...

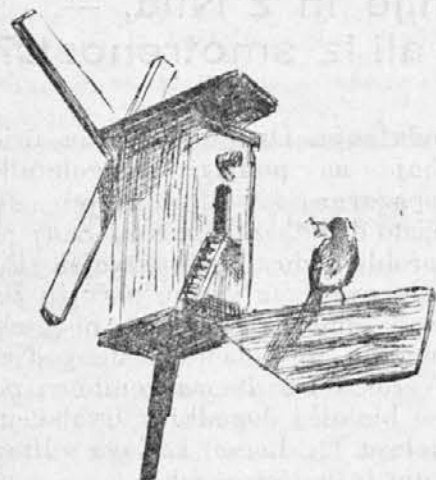
Ptice žene k selitvi neki organično utemeljen nagon za potovanje, ki utegne biti posledica izločevanja žlez. Da se ptice pri tem odločijo za pravo pot, to je proti jugu ali jugozapadu, se da razložiti s prehranitvenimi razmerami, ki se po njih ravna — iz občutka za ugodje. Če se nekatere ptice odpravijo na pot že poleti, je vzrok v tem, da se že v začetku julija zredče vrste žu-

Štorklja med poletom

sta: na hladni jajčni lupini si ptica hladi prsno kožico, ki se ji v tej dobi kaj rada vname. Torej bi bil tudi valjenju vzrok v občutku ugodja.

Toda obe teoriji puščata poslednjo skrivnost prirode nerazrešeno — nihče ni še pojasnil bistva instinkta, nihče ne ve odgovora na vprašanje, kaj naj bi bil vzrok notranjim dogodkom v živalskem telesu, ki uravnava jo njih početje. A ravno ta poslednji zakaj združuje nas lju-

škorec je prinesel nekaj slaščic valeči ženi

di z živalmi in vsem božjim stvarstvom v veliko skupno družino nas vseh, ki se porajamo, živimo in umiramo.

Dolga pot

Dvakrat na leto, spomladi in jeseni, lete nešteti milijoni ptic-selilk z juga na sever in spet nazaj. Najdaljšo pot med njimi vsemi napravi ameriška morska lastovica, ki leti iz svojih zimskih bivališč tik južnega tečaja visoko gor na arktični sever: njena pot meri 17.000 kilometrov, skoraj pol zemeljskega obsega. Preden začne tam gori valiti, mora očistiti svoje lanske gnezdo ledu in snega. Za valjenje ji ostane le malo časa, ker ga skoraj vsega

S plenom nazaj v gnezdo

izgubi z obojico selitvijo. Zanimivo je, da ta lastovica tako rekoč ne ve, kaj je noč. Tiste mesece, ko se za stalno naseli na severu ali na jugu, je tam neprestano dan — in le polet čez zmeri in vroči pas ji pokaže razliko med solničnim in zvezdnim svitom.

Tudi najvztrajnejši letalec je Američan: zlati deževnik leti neprestano 48 ur in preleti v tem času 3.600 km. Njegova pot gre iz Severne v Južno Ameriko. Druge selilke se vode rade ognje, on pa leti naravnost čez nepregledamo gladino odprtega morja proti svojemu cilju.

Po večini lete ptice, ko se selijo, kakih 200 metrov visoko: ta višina jim najbolj prija, ker so tam najboljše razmere glede dihanja. Nekatere večje ptice, kakor labodi, štorklje in žerjavi, lete kakih 400 metrov visoko; više od 1000 metrov niso selilk še nikoli opazovali.

To pa seveda ne drži tedaj, kadar morajo ptice leteti čez visoka gorovja: toda večina selilk se gora in oceanov rada ogne, če le kako gre, čeprav morajo zato napraviti velik ovinek.

Kosi in škorci ne napravijo tako dolgih potovanj: zadovolje se z nekaj sto kilometri do Italije, Francije in Španije. Kos, ki živi pri nas, se sploh ne seli, pač pa njegov brat iz severnejših krajev.

sarja. Stare vloge se do preklica ne bodo izplačevale. To pa še ne pomeni, da bi bila Praštediona (kakor krajše imenujemo omenjeni zavod) propadla, ker je še vedno aktivna. Le gotovine nima trenutno na razpolago, ker jo je naložila v razna podjetja, od koder je v teh hudih časih ne more vnovčiti, ne da bi omenjena podjetja propadla. (Od septembra lanskega leta pa do srede aprila so nezaupni vložniki dvignili pri zavodu nad 800 milijonov Din, t. j. tretjino vseh vlog, kar jih je hranilnica imela.)

— Guverner ameriških otokov Antilov je povabil bivšega nemškega cesarja Viljema II., naj tam prebije svoje zadnje dni. Pravijo, da guverner tega ni storil iz simpatij do Viljema, nego bi rad zvišal tujski promet na Antilih. Viljem II. bi mu bil samo za reklamo.

— Umrli je dunajski kardinal Piffl.

— O pokojnem Kreugerju prihaja jo dan za dnem nove ponaredbe in sleparije na dan. Zdravniki mislijo, da Kreuger ni mogel biti duhovno normalen.

— Skoraj v vsej Nemčiji so bile prošle nedelje volitve v deželne zbornice. Najmočnejša stranka so Hitlerjevi narodni socialci, absolutne večine pa nima nobena stranka. Sedanja vladna koalicijska v Prusiji je ostala v manjšini in se pričakuje kriza pruske vlade.

— Tudi v Avstriji so v nedeljo volili nove deželne zbornice. Socialisti so v glavnem obdržali svoje postojanke.

Tiger pod mizo

Resničen doživljaj. — Popisal Clyde S. Martin

Gozdni nadzornik v Iskagundumu v Indiji se je moral nekega večera v silni nevihti vrniti v svoj urad. Ta urad je bil v nizki, s slamo kriti hiši iz ilovice na robu džungle.

Pisalna miza je stala tik vrat; petrolejka na njej je motno razsvetljevala sobo. Zatopljen v svoje delo se je nadzornik nenadno zdrznil: v nos mu je udaril topel in oster vonj. Obrnil se je k vratom in odrevel od strahu: zagledal je orjaškega tigra, ki je bil komaj še komolec od njega.

Prisotnost duha

Sleherni drobci sekunde se je zdel usoden. Nadzornik je zdaj vedel, kako se počuti miš, ki jo mačka požene v kot. Z naglico in neslišnostjo, ki bi bili vredni tigra, je planil pokonci, se vrgel skozi odprta vrata, jih zaprl in se naslonil na zid. Bilo mu je, kakor da se bo zdaj zdaj zgrudil na tla. Tri metre od njega je sedel njegov predstojnik za mizo in pisal. V naglici mu je povedal, kaj se mu je zgodilo. Treba je bilo brez odloga nekaj ukreniti. Zabarikadirala sta vrata in okna, nabila težko lovsko puško in poslala ljudi po pomoč.

Kaj naj storita? Tudi najbolj neustrašeni skihari (lovci na tigre) ne bi imeli poguma, stopiti v tako majhni sobi tigru nasproti. S puško, pripravljeno na strel, sta odprla vrata nekaj centimetrov. Petrolejka je še zmerom brlela; toda tigrin nista videla nikjer. Šele čez nekaj časa sta uzrla pod mizo sem in tja mahajoč rep zveri. Toda zaradi sene je bilo težko določiti, kje tigrin leži. Tako sta moža vrata spet zaprla in se jela posvetovati, kaj naj napravita. Nekaj je bilo treba ukreniti, zakaj nobenemu se ni dalo prebiti noč v tigrovi sosesčini.

Tako sta sklenila, da bosta tigra skušala ustreliti skozi špranjo. Z naglim pogledom sta se prepričala, da se položaj v sobi ni izpremenil. Nadzornik je naravnal puško proti mestu, kjer je domneval, da leži tigrin, in sprožil.

Zadet!

Komaj so se vrata s treskom zaprla, ko je v sobi nastal trušč in rjojenje, kakor če bi izpustil vse demone iz pekla. Stoli, miza in omara so se prevrnili, svetiljka je padla na tla in ugasnila.

Čez deset minut je spet nastala tišina. Mož sta oprezno odprla vrata. Videla nista nič, ker je bilo popolnoma temno. Prinesla sta drugo svetiljko, toda skozi špranjo nista mogla ničesar zaznati. Vrata bolj odpreti bi bilo spričo ranjenega tigra blazno početje. Tako sta se po kratkem posvetovanju odločila skopati skozi streho luknjo in skozi jo pregledati sobo. Tako sta tudi napravila in tedaj sta zagledala v nekem kotu tigra, popolnoma negibnega.

Ko sta mrtvo žival pregledala — bila je tigrinja — jima ni bilo več težko pojasniti si drugače skoraj nerazumljivo početje zveri. Zakaj vedeti je treba, da tigrin nikdar ne vdre v razsvetljeno človeško bivališče. Tudi tisti tigrin, ki napadajo celo ljudi — ljudžeri — nimajo dovolj poguma za to.

Da v miru pogine...

Ubogo žival je bil očitno šele nekaj dni prej obstrelil kateri domačin iz staroverske puške, ki se spredaj nabijajo. Nekaj izstrelkov je prodrlo tigrinji v zadnji del života in povzročilo gnojenje; vsaka druga manj odporna žival bi bila že nekaj ur nato poginila. Od neznosnih bolečin ne vedoč, kaj počne, se je tigrinja zatekla pred nevihto v prvo zavetišče, ki ga je zagledala. Muke so pregnale njen prirojeni strah pred človekom in svetlobo; v sobo je vdrla samo zato, da tam pogine.

Čudežna rešitev

Nekemu škotskemu cirkuštemu ravnatelju je poginil udomačeni orangutan. Kot varčen gospodar je takoj najel brezposelnega akrobata in ga oblekel v opičjo kožo. Občinstvo je bilo z novim „orangutanom“ zelo zadovoljno.

Nekega dne pa se je akrobata ponesrečila točka na trapezu. Zapletel se je z nogami v vrvi in padel v areno — ravno pred noge velikemu afriškemu levu.

„Izgubljen sem!“ je obupano zavpil akrobat.

„Kje neki!“ je zaupno zagodrnjal kralj puščave. „Kaj misliš, da si edini brezposelni artist?“

— Tom Mooney in Billings, voditelj delavstva v San Franciscu, sta bila l. 1916. obsojena, da sta napravila bombni atentat na vojaški sprevod, ki je zahteval deset smrtnih žrtev. Obsodili so ju na dosmrtno ječe. Petnajst let že sedita in v tem se je neizpodbitno izkazalo, da so priče, ki so ju obremenile, krivo prisegle. Še več: Mooney se je celo fotografiral, ki kaže na Mooneya v trenutku eksplozije daleč od kraja atentata. Tako je njuna nedolžnost docela dokazana. Ugledni ameriški politiki se že več let bore za nesrečnega, da bi ju izpustili, med njimi celo sam newyorški župan Walker. Toda kalifornijski guverner James Rolph je baš te dni prošnjo za Mooneyevo pomilostitev vnovič zavrnil.

— Leteči Holandec, parnik „Chaco“ (gl. ilustrirani članek v 15./16. številu našega lista), ki vozi politične zločince, da jih izkrea v njihovih domovinah, je brez sledu izginil in se ne odzove na brezžične klice.

— Vode v Podonavju in Posavju so začele padati, ker je dež v vsej državi ponehal.

— Zaradi pretiranih dvigov hranilnih vlog je prišla Prva Hrvatska štedionica v denarno stisko in je na lastno prošnjo dobila vladnega komi-

Singerjev šivalni stroj — v rokah srečnega nagrajenca

„Nisem mislil, da bom imel tako srečo in da bom dobil prvo nagrado,“ pravi g. Karel Zdovec iz Tremarij pri Celju

Bilo je prošlo soboto okoli pol enajstih, ko je stopil v našo upravo na Bregu mlad, skromno oblečen dečko in za njim starejša, prav tako skromno oblečena ženska. Bil je to g. Karel Zdovec, eden naših najmlajših naročnikov, s svojo materjo Frančiško Zdovčevno. Prišla sta iz Tremarij pri Celju po prvo nagrado „Družinskega

Toda poprej je moral mladi gospod Zdovec povedati našemu uredniku nekatere podrobnosti o sebi.

Tako smo zvedeli, da je naš mladi naročnik vajenec pri uglednem celjskem ključavničarju g. Rebeku. Tam so mu tudi njegovi prijatelji povedali veselo vest, da je dobil prvo nagrado; in ko je prišel domov, je zagledal svo-

Obenem je poslal tudi pravilno rešeno zloženko „Kupujte domače blago!“

Kako je kaj pri njem doma, ga je vprašal naš urednik. Njegov oče g. Franc Zdovec je že 20 let progovni delavec. Ker je njegov zaslužek majhen, težko prehrani svojo 7 člansko rodbino. Toda kar je glavno: vsi žive složno v ljubezni skupaj in se zadovolje s tem, kar imajo: pokonci pa jih drži vera v boljšo bodočnost in lepše razmere.

Nato smo zaprosili mladega g. Zdovca, naj nam podpiše potrdilo, da je stroj dobil, potem pa smo šli v trgovino „Singer“ v Šelenburgovi ulici, kjer smo se fotografirali.

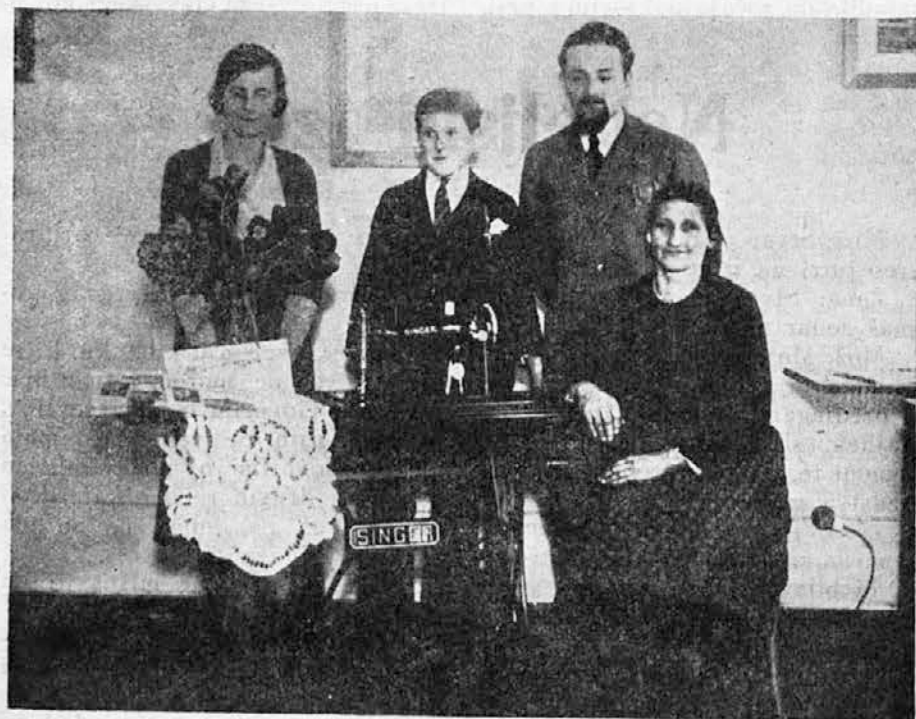
Dvanajst je bilo, ko smo zapustili Singerjevo podružnico. Poslovili smo se od ge. Zdovčeve in njenega sina in jima želeli srečno pot. Šivalni stroj „Singer“, prvo nagrado „Druž. Tednika Romana“ za zloženko „Kupujte domače blago!“ je tvrdka še isti dan po-

poldne ob treh poslala po železnici na naslov srečnega dobitnika.

Veseli nas, da je med vsemi onimi, ki so potrebni takih lepih nagrad — in to so pač vsi naši cenj. naročniki — usoda izbrala ravno enega med najpobrednejšimi. Prepričani smo, da bo usoda tudi pri našem novem nagradnem razpisu imela prav tako srečno roko, kogarkoli si že izbere.

Razen glavne nagrade smo razposlali že več drugih nagrad, ali pa smo obvestili nagrajence, da lahko pridejo ponje. Slik pa seveda še nismo mogli vsem dostaviti, ker naša uprava poleg svojega rednega dela tega ni zmogla. Toda ta teden bodo tudi slike zanesljivo poslane vsem cenj. naročnikom in jih zato prosimo še prav malo potrpljenja.

Cenj. naročnike, ki žele, da jim uprava odgovori na njihova vprašanja, vljudo prosimo, da nam za odgovor prilože znank za 3 Din, ker jim drugače zaradi obilice vsakdanje pošte in s tem združenih stroškov ne moremo jamčiti, da jim bomo mogli odgovoriti. Reklamacijam ni treba prilagati znank za odgovor, ker jih rešimo takoj po prejemu; nanje odgovarjamo le tedaj, kadar to zahtevajo posebni slučaji.

Od leve na desno: namestnica šefa tvrdke „Singer“ ga. Špira Barl, naš naročnik g. Karel Zdovec, naš urednik g. H. Kern in mati srečnega nagrajenca ga. Frančiška Zdovčeva. (Foto Šmuc)

Tednika Romana“, po lepi, novi, kompletni Singerjev šivalni stroj, ki ga je sreča ali morda usoda naklonila našemu mlademu, vrlému naročniku.

Prvi trenutek skoraj nismo verjeli, da bi bil ta drobn, resni dečko, ki mu bo čez nekaj dni šele 18 let, res srečni dobitnik naše glavne nagrade. Pa je bil pravi! Da ste ga videli, kako veselo je pokazal pismo, ki smo ga z njim pred nekaj dnevi obvestili, naj pride v Ljubljano po stroj! In potem je pokazal še železniško legitimacijo: vse je bilo v redu, v najlepšem redu! Ostane le še, da gremo po stroj.

je ime natisnjeno v svojem izvodu „Družinskega Tednika Romana“. Seveda so se njegove sreče veselili tudi njegovi starši, njegov brat in tri sestre.

Ali je pričakoval kako nagrado, morda celo prvo? Na to vprašanje odgovori mladi g. Zdovec, da ni dosti veroval v svojo srečo, no, malo pa vendarle. Ravno si je bil prihranil 40 Din, pa jih je nemudoma poslal za naročnino. List mu zelo ugaja in zato se je laže odločil za to, čeprav drugače zelo varčuje s skromnim zaslužkom: dobi namreč kot vajenec 20 Din na teden.

Podobilo.

Skvaližnostjo. poljujem, da sem danes dobil šivalni stroj „Singer“ kot glavno nagrado „Družinskega Tednika Romana“ na zloženko „Kupujte domače blago!“

V Ljubljani, dne 23. aprila 1932.

*Zdovec Karel.
ključavničarski
vajenec.*

4000 Din v gotovini znaša prva nagrada našega novega natečaja

Razen tega razdelimo med svoje naročnike mnogo praktičnih nagrad kakor: čevlje, blago za obleko, kolo, perilo, knjige ter več sto lepih slik

Kdo lahko tekmuje za naše nove nagrade?

Pogoji so podobni kakor pri našem prvem razpisu.

Pravico do tekmovanja za nagrade ima vsak naročnik „Družinskega Tednika Romana“, ki:

1. pravilno reši zloženko in nam jo pošlje najkasneje do 30. maja t. l. in
2. poravnava do 5. junija t. l. naročnino do konca septembra t. l. (5. četrtletje).

Nekaterim ne bo treba nič plačati

Vsi tisti cenj. naročniki, ki imajo že poravnano naročnino do 30. septembra t. l., naj pošljejo samo rešeno zloženko; s tem že dobe pravico do tekmovanja za naše nagrade.

Oni naročniki, ki so poravnali naročnino do 30. junija t. l., nam morajo razen pravilno sestavljene zloženke poslati le še 20 Din, t. j. za naročnino od 1. julija do 30. sept. t. l.

Tisti, ki jim naročnina poteče mesec dni pred koncem septembra, (to je konec avgusta) morajo poslati naročnino za 1 mesec, t. j. 8 Din; tisti, ki jim poteče konec julija, pa za dva meseca, to je 16 Din. (Pri tej priliki naj ponovimo, da znaša vseletna naročnina na „Druž. Tednik“ 80 Din, polletna 40 Din, četrtletna 20 Din, mesečna pa 8 Din).

Da ne bo nesporazumljenja, naj ponovimo: onim naročnikom, ki imajo naročnino že poravnano vsaj do 30. septembra t. l., ni treba nič plačati, in bodo tako že drugič imeli pravico do tekmovanja za naše lepe nagrade, samo če rešijo zloženko. One naše naročnike, ki še za naš prvi natečaj niso

poravnali naročnine, pa opozarjamo, naj se požurijo in poravnajo polletno naročnino v znesku 40 Din, ker drugače tudi zdaj ne bodo imeli pravice do nagrad, čeprav bi zloženko še tako pravilno sestavili.

Novi naročniki, ki se prijavijo, dokler ta natečaj traja, imajo pravico do tekmovanja za nagrade, če pošljejo pravilno rešeno zloženko do 30. maja t. l. in nam do 5. junija nakažejo 40 Din kot naročnino do 30. sept. t. l.

Posebne ugodnosti za naše zveste prijatelje

Čutimo se dolžne, da se tistim naročnikom, ki nam bodo v bodoče pridobili nove naročnike, izkažemo posebno hvaležne. Zato objavljamo vsem zvestim naročnikom in naročnikom, ki so že agitirali za naš list ali pa še bodo, tole:

Vsak naročnik, ki nam pridobi novega naročnika in nam to sporoči na kuponu, natisnjem na 8. strani, sme poslati razen svoje zloženke še toliko zloženek, kolikor pridobi novih naročnikov. Te njegove zloženke pa bodo veljale šele tedaj, kadar njegovi novi naročniki poravnajo naročnino v višini 40 Din za pol leta. Zase mora poslati toliko, da bo njegova naročnina poravnana do konca septembra t. l. Na ta način bo imel z več zloženkami več verjetnosti, da dobi glavno nagrado, ne da bi mu bilo za to treba kaj več plačati. Seveda bodo tako pridobljeni novi naročniki imeli prav tako pravico do tekmovanja za naše nagrade, če pošljejo pravilno rešeno zloženko in 40 Din za polletno naročnino za list.

Kdor nima položnice za poravnavo naročnine, naj piše ponjo na upravo, ki mu jo takoj pošlje.

**Zloženko, ki jo je treba rešiti,
smo objavili v 17. številki t. l.**

Poskus doktorja Robertsa

Napisal Ray Cummings

Tole, kar vam bom zdajle povedal, se je res zgodilo, čeprav se zdi malo verjetno. Takrat sem bil lokalni poročevalec nekega angleškega lista. Nekega dne me pokliče šef k sebi in mi pokaže neko pismo.

„Kaj rečete na to?“ me vpraša, ko sem pismo prebral.

Pismo je bilo napisano s staroverskim rokopisom in podpisano: dr. John K. Roberts. Ime mi je bilo docela neznano. Pisec je na dokaj dolgovezen način pripovedoval, da bi rad napravil zdravniški poskus, ki bo zbudil zanimanje v javnosti in bo morda še velikega pomena za bodočnost. On, pisec, je kirurg, a že deset let ne vrši prakse, ker se je popolnoma posvetil teoretičnemu raziskovanju, ki je zdaj po njegovi sodbi obrodilo sad. Ker se da do zdravniški tovariši le neradi prepričati o novih idejah, bi rad imel pri končnem eksperimentu časnikarja za pričjo. Zato prosi, da bi mu list dal na razpolago zanesljivega novinarja, ki se vsaj malo spozna v prirodnoznanstvu, da bo prisostvoval njegovemu poskusu.

„Mislim, da bi bili vi kakor nalašč za to,“ je rekel šef. „Ali bi šli? Zdi se mi sicer, da ne bo nič posebnega, in da je ta dr. Roberts star prenapetež... vendar ni izključeno, da bi mogla biti stvar zanimiva.“

Ko sem prišel k dr. Robertsu, sem res zagledal starega, onemoglega moža. Toda že njegove prve besede so mi pokazale, da je njegov duh še čil in veder. Sprejel me je zelo vesel, me predstavil svoji hčeri, mladi, nekoliko blede, a zali deklici kakih šestnajstih let, ki bi jo prej imel za njegovo vnukinjo kakor za hčerko, in s smehom dodal, da spada k njegovi rodbini tudi opica Timmy. Povabil me je ljubezljivo na kosilo in mi takoj jel govoriti o svojem poskusu.

„Razlika med človeškimi možgani in možgani človeku najbolj podobne živali, to je opice, je prav majhna,“ je začel. „To kar imenujemo človeško kulturo, smo dobili kot dediščino milijonov let. Kar nas odlikuje pred živalmi, je potrebovalo milijone let, da se je v nas razvilo. Nekateri naših prednikov — ravno opice — pa zaradi svoje lenobe niso bili deležni tega razvoja.“

Z dolgoletnim delom se mi je posrečilo napraviti iz možganov višjih živali eliksir, ki podeli nižjim živalim, če jim ga vbrizgnem, silno razvit razum. Zakaj ne bi bil koncentrirani razvoj človeških možganov prenosljiv? Tej ideji sem žrtvoval mnogo let svojega življenja. In zdaj se mi je sèn izpolnil. Dali so mi na razpolago možgane nekega mladeniča, ki se je smrtno ponesrečil, in iz njih sem napravil človeški možganski eliksir.“

„A duša?“ sem oporekel. „Ali se da živali tudi duša vcepiti?“

„Duša... duša ni nič drugega kakor izraz možganskega delovanja,“ je odgovoril doktor Roberts. „Človek občuti le, če misli. Vzrok, zakaj sem vas prosil, da pridete k

meni, je to, ker bi hotel v vaši navzočnosti vcepiti našemu Timmyju človeške misli, ali kakor se bere v pravljičah, človeško dušo.“

Po kosilu smo vsi trije stopili k Timmyju. Bil je zelo lep eksemplar mlade moške gorile. Sedel je na slamnjači in me gledal vprašujoče in nezaupljivo. Potem pa se je ljubče ozrl na doktorjevo hčerko Edith.

„Mene se boji, morda zato, ker podzavestno slutim, da hočem iz njega napraviti človeka, kar mu najbrž ne prija,“ je smeje se pripovedoval doktor Roberts. „Zato pa tem bolj ljubi Edith, skoraj bi rekel, da je že zdaj kakor človek na smrt zaljubljen vanjo.“

Edith se je igrala z opico.

„Igraj se z njim, da bom laglje opravil operacijo,“ je rekel stari gospod. „Ali si prinesla jabolko?“ Edith je zapeljivo pokazala gorili jabolko; opica jo je gledala, kako je z nožem rezala drobne rezje in jih ji dajala, doktor pa je med tem zabodel konico majhne steklene brizgalice v neobčutljivo opičino kožo; njena vsebina, eliksir človeških možganov, bo zdaj krožila po njeni krvi in zbudila po njegovem trdnem prepričanju v opici človeška občutja.

„Počakajmo zdaj učinka,“ je nato svečano rekel doktor Roberts. Stopil je v kot, nagnil glavo naprej in srepo strmел v opico. Jaz sem sedel zraven njega, in čudno: čeprav nisem mogel verjeti in se mi je vse skupaj zdelo absurdno — razburjen sem bil vendarle. Edith je slonela ob zidu.

Dolgo smo čakali. Vse je bilo tiho kakor v grobu. Orjaška gorila se je igrala s kosi jabolka kakor zadovoljen otrok. Na tihem sem se že veselil, da se nič ne zgodi in da bo malce smešnega prizora kmalu konec. Zda jci pa je opica vzdrgotala. Spustila je jabolko in si segla z roko čez čelo — prav tako kakor človek. Njene oči so blodile po zidu,

kakor da se hoče nečesa domisliti. Potem pa je visoko zravnila svoje mogočno telo, se opotekla in pobesila svoje dolge roke, ki so se skrčile v pest. Prej tako dobrodušna žival je zdaj grozeče gledala okrog sebe. Doktor je v napetosti pričakovanja odrinil stol, in tudi jaz sem vstal. Gorilin pogled je visel nekaj sekund s sovraštvo na nas in naposled zdrknil k deklici. In potem se je opica, kakor razsvetljena v nenadnem spoznanju, zagnala k mizi, kjer je bil še nož, ki je Edith z njim rezala jabolko. Vse njene mišice so se napele, in z nedopovedljivim besom je hropeč zgrabila za nož in ga po bliskovo zasadila do ročaja doktorju v prsi.

S krikom se je deklica vrgla k meni, da jo vzamem v zaščito.

Gorila je stala z dvignjenim nožem med nama in doktorjevim truplom, ki je zapiralo dostop do vrat. Ali je bilo samo domišljija? Iz njegovih oči ni več gorel bes, globoka žalost se mi je zdelo da govori iz njih. Ali je zdaj res imel človeške misli? Ali so ga trpinčile človeške muke, ljubosumnost človeškega samca? Z nožem v dvignjeni roki je padel z neizrekljivo žalostnimi očmi Edith pred noge in ko je padel, si je zabodel nož v lastne prsi. Brez glasu je obležal. Curek krvi je brizgnil iz njegovega telesa in na njegovem obrazu se je pokazal izraz najglobljega človeškega gorja.

Nedeljski izlet

Napisal I. K-i

Mož: Stvar je ta, srček moj: ali greš jutri na izlet ali ne?

Žena: Stvar je ta, dragec: ali imaš denar ali ne?

Mož: Moje vprašanje je obenem že odgovor na tvoje vprašanje. Če ti predlagam, da greš z menoj na majhen, skromen nedeljski izlet, pomeni to, da so potrebna denarna sredstva na razpolago.

Žena: To kar imenuješ potrebna denarna sredstva še dolgo ni treba, da bi bila potrebna denarna sredstva. Koliko denarja si pripravil v ta namen?

Mož: Če bi že rada vedela, ti lahko povem. Imam natanko dve sto Din, ne pare več, ne pare manj.

Žena: Dve sto Din — prav lepa vsotica. In za nedeljski izlet morda tudi zadosti. S tem denarjem se da en dan prav lepo živeti.

Mož: Nu, vidiš, kako knežje skrbim zate!

Žena: „Knežje“ je menda nekoliko pretirano. Hotel si najbrž reči „skromno“. Za skromne zahteve dve sto Din približno zadošča. Toda za najin izlet ne.

Mož: Kako to misliš?

Žena: Menda vendar nočeš, da pojdem na nedeljski izlet tako, kakor če greš ti v kavarno na tarok?

Žena se mora vse drugače pripraviti.

Mož: O kakšnih pripravih govoriš?

Žena: Govorim o klobuku, ki se brez njega ne morem niti iz hiše pokazati. Govorim o paru čevljev, ki brez njih ne vem, kje imam glavo. Govorim o nogavicah in celi vrsti drugih reči, o katerih ti nič ne veš. Še dobro, če bo teh dve sto Din za to dovolj.

Mož: Skratka, ne misliš iti na izlet?

Žena: Ne mislim? Po takem izletu že dolgo koprnim. Seveda ti kot mož ne moreš razumeti, kako mučno je ženi voziti se okoli v ponošeni obleki.

Mož: Kdo pa govori o tem, da se hočeva okoli voziti? Gre vendar samo za izlet, in za take izlete se pametna žena obleče v najslabšo obleko, na glavo si dene najbolj ponošeni klobuk in obuje se v najudobnejše čevlje.

Žena: Midva se ta teden očitno ne bova razumela. Zato bi bilo najpametneje, da mi daš teh dve sto Din in da ostaneva lepo doma.

Mož: Teh dve sto Din? Res ljubezljivo. Ali ne bi bilo pravilneje, poštenje in spodobneje, če bi si ta denar po bratovsko razdelila?

Žena: Srček, ali te ni sram, da tako skopariš z menoj?

Mož: Ta izraz vendar ni umešten! Z velikim trudom sem si postrani zaslužil dve sto Din, od tega ti ponujam polovico, in to imenuješ skoparjenje?

Žena: Kaj pa drugega? Ves znesek si bil namenil izletu, morda bi bil še več izdal, in zdaj ne samo da me hočeš spraviti ob izlet, nego bi rad zraven še zaslužil? Sram naj te bo! Daj mi brž teh dve sto Din!

Mož (jezno): Evo jih! Vzemi jih! Saj zaslužiš, da me obereš za poslednjo paro, če sem tak osel, da ti ne znam zamolčati niti enega dinarja, ki si ga zaslužiš v potu svojega obraza. (Pograbi klobuk in gre.)

Žena (sama): Niti tedaj si ne bi mogla nič očitati, če bi bilo teh dve sto Din njegov poslednji denar. Toda če mi jih dve sto prizna, je gotovo, da mu jih je še dvesto ostalo. Mož (na cesti): Pa sem le pаметen človek. Če bi ji bil priznal, da sem zaslužil šest sto Din, bi mi jih bila gotovo vzela najmanj štiristo.

HUMOR

Kitajski dokaz

Na nemških univerzah se srečajo študentje z vseh koncev sveta. Dan za dnem sedi neki Kitajec s svojim tovarišem Egipčanom v zgodovinskem seminarju.

Nekega dne predava docent o „kulturni skupnosti starih narodov“. Pa pravi Egipčan ponosno: „Moj narod ima najstarejšo kulturo na svetu.“

Vsi pritrjevalno prikimajo. Le Kitajec se skrivnostno smehlja: „Mi imamo še starejšo!“

„Ne bo držalo,“ se zavzame rjavi sin Nila. „Ko so pred kratkim kopali v Aleksandriji, so našli kos bakrene žice, stare najmanj 5000 let. Dokaz, da smo že takrat poznali — telefon!“

„Vse priznanje!“ odgovori Kitajec. „Toda ko so pri nas kopali pri Šanghaju — niso nič našli. Dokaz, da smo že takrat imeli — brezžični brzojav!“

Angeli ga preslabo grejejo

Pesnik Maksim Gorkij (njegovo pravo ime je Aleksej Pečov) je po smrti svojega očeta, ki mu je kmalu umrl, živel pri svojem dedu. Nekega dne ga vpraša ded, kako je spal.

„Mraz mi je bilo,“ je potožil Aleksej Pečov.

„Veš, sinko,“ je odgovoril ded, „moraš se dobro ogrniti, potem te bodo že angeli greli.“

Aleksej je storil, kakor mu je ded rekel. Toda kmalu je spet vstal in zamišljeno pogledal deda.

„Kaj pa bi rad?“ ga je vprašal le-ta.

„Oče,“ je resno rekel mladi Gorkij, „ali bi lahko dobil namestu angelov toplo odejo?“

Orientalska filozofija

„Menj se ne more nič hudega zgoditi. Če zdajle umrem, pridem v nebesa. In... če umre moja stara... pa imam nebesa že na zemlji!“

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN
NAPISAL MICHEL ZEVACO

24. nadaljevanje

Novi naročniki dobe na željo ponatis dosedanjih 23 nadaljevanj!

„Idite tedaj čimprej, mojster. In imejte v mislih, da nosite s seboj srečo Italije.“

„Tvojo! In mojo!“ si je mislil Aretino in se globoko priklonil.

„Nu, kaj rečeš?“ je vprašal kardinal, ko sta bila zunaj.

„Kaj rečem? Tako mi vseh vragov, ta skrivnost je vredna več ko pet tisoč srebrnikov!“

„Potrpljenje, potrpljenje! Zdaj si šele pri začetku.“

„To si tudi sam pravim, pri mitri svetega Petra, mojega patrona!“

XXIX

Črna jama

Bembo se je vrnil v svojo palačo. Za njim sta šla dva slabo oblečena moža, ki sta ga zasledovala že do dožve palače, toda on ju ni videl. Bila sta to tista dva postopacha, ki ju je gledal skozi okno. Pred vrati Bembove palače se jima je pridružil še tretji, v čolnarski obleki, in se nekaj trenutkov z njima razgovarjal.

„Nu?“ je kratko vprašal.

„K dožu je šel.“

„Sam?“

„Ne, s pesnikom. Vrnil pa se je sam.“

„Glejta, da ga ne izgubita iz oči! Drevi ob enajstih pa pazita na signal. Kaj je s čolnom?“

„Pred kurtizano palačo čaka.“ Čolnar je pritrjevalno pokimal in šel.

Bembo je minil dan brez posebnih dogodkov. Ure so mu lezle s počastnostjo, ki ga je navdajala z obupom. Vse njegove misli so se vrtele okoli enega edinega predmeta: okoli Bianče. Prišel je večer. Ob osmih se je Bembo vrgel v drugo obleko, pol vojaško, pol meščansko. Za pas si je vteknil pištolo, v nožnico spravil bodalo s čvrstim rezilom, se ogrnil v plašč in stopil iz palače.

Ko je prišel pred Imperijino hišo, je bilo šele pol osmih in še skoraj dan. Bembo je stopil v gondolo in velel čolnarju:

„Pelji me, kamor te je volja, samo da si ob devetih spet nazaj.“

„Kakor želite, gospod,“ je odgovoril čolnar.

Ko je Bembo začul njegov glas, se je zdrznil. Prodirljivo je pogledal čolnarja, ki je veslal z malomarnostjo, hkrati pa ročnostjo, ki je lastna beneškim gondoljerjem.

To ga je pomirilo. Zleknil se je pod šotorom in se predal mehkeemu zibanju čolna. Toda v glavi mu je razbijalo in od nestrpnosti je drgetal po vsem životu. Naposled, čez kakih dvajset minut, se ni mogel več premagati.

„Odveslaj nazaj!“ je velel čolnarju.

Ko je čoln pristal, je bilo devet. Vrvež se je jel polegati in mesto

je objela noč. Nabrežja so se izpraznila.

„Vendar žel!“ je zamrmral kardinal.

Plačal je čolnarja, ki je mirno privezal čoln h kolu, skočil na suho in izginil v noč.

„Zakaj,“ je premišljal Bembo, „zakaj je ta človek rekel, naj pridem že ob devetih? Kako naj prebijem ti dve uri, ki me še ločita od trenutka, ko...“

Okoli pol desetih je kurtizana Imperija govorila z Aretinovim tajnikom, ki ji je pomignil, naj stopi k oknu.

„Poglejte!“ je rekel in pokazal na senco, ki je hodila po nabrežju gor in dol.

„On!“ je zamrmrala kurtizana in vztrepotala.

„Da, on! Tisti, ki večer za večerom preži na vašo hčer in čaka, kdaj napoči ugoden trenutek...“

„Oh... Ali mi niste obljubili, da mi rešite hčer?...“

„Da... samo če že ni prepozno!“

„Kaj ste rekli?“ je kriknila Imperija in prebledela od strahu.

„Ali mar mislite, da je kardinal človek, ki izpoveduje svojo ljubezen zvezdam? Ne, ne! Zdaj premišlja, zdaj snuje svoj zločin in se pripravlja, da ga izvede... Čez dva, tri dni bo nemara že prepozno!... Zato moram že jutri nastopiti!“

„O, rešite mi hčer!“ je zamrmrala Imperija in sklenila roke.

„Ponavljam, gospa: jutri bo vaša hči rešena.“

Poslednjo besedo je izgovoril s čudnim poudarkom, nato pa je dodal:

„Upam, da ne bo še prepozno. Pri človeku, kakršen je kardinal, morate biti zmerom pripravljeni na vse...“

V zvonikih je bilo deset.

Aretinov tajnik se je poslovil od Imperije. Deset minut nato se je Roland pod streho velike gondole spet izpremenil v čolnarja, ki je bil malo prej vozil Bembo po kanalu.

Ko jo je zapustil mož, ki ga je imenovala mojstra Paola, se je Imperija spet vrnila k oknu, ki je gledalo na kanal.

„Še zmerom čaka!“ je zamrmrala.

In ko je tako gledala kardinala, ki se je negibno ko zver na preži odražal iz teme, jo je neznana groza stisnila za vrat. Zavedla se je vse svoje onemoglosti. Na koga naj se obrne za pomoč pred Bembo? Na Foscarija? Ali na Altierija? Čeprav sta bila njegova zaveznika, nista nič manj trepetala pred njim kakor ona.

Vzela je plamenico in krenila v tisti del palače, kjer je prebivala Bianca.

Deklično stanovanje je bilo docela oddeljeno od drugih soban. Samo ena vrata so ga spajala z ostalo palačo in ključa teh vrat ni Imperija nikoli dala iz rok.

Kurtizana je zaklenila vrata za seboj. Zdelo se ji je, kakor da bo zdaj zdaj vstal iz tal pred njo Bembo, grozeč in zahtevajoč svoj plen. Šele ko je stala v Biancinem stanovanju, se je nekoliko pomirila. Vrata so bila čvrsta in edina zveza med to sobo in zunanjim svetom so bila visoka okna, s tal komaj dosegljiva.

Odrpala je druga vrata in stopila v Biancino spalnico.

Deklica še ni legla spat; ko je zagledala svojo mater, je stekla k njej. Imperija jo je strastno stisnila k sebi.

„Ali nisi nič trudna, Bianca, da še nisi šla spat?“

„Čakala sem vas, mati, da mi pridete kakor vsak večer, želeť lahko noč.“

„Tedaj se ne srdiš več name? Nisi več žalostna?“

„Kako bi se mogla tako dolgo srditi na vas, mati?... O, če bi me hoteli poslušati... že zdavnaj bi lahko zapustili ta kraj!...“

Oblak je legel na Imperijino čelo.

„Da, da,“ je zajeceljala... kmalu pojdeva, otrok moj!“

Takrat pa je zažvenketalo steklo v oknih in padlo na tla, dva moža sta planila v sobo, potem še dva, in še drugi. Imperija je s krikom groze stisnila hčer k sebi in se vrgla k vratom, rjoveč na pomoč; toda odrevenela je obstala: vrata so bila od zunaj zaklenjena!

Tedaj se je besno obrnila in v roki se ji je zasvetilo bodalo.

A se tisti mah so jo zgrabile močne roke, jo zvezale in ji zamašile usta.

„Na pomoč, mati, na pomoč!“ je zavpila Bianca.

Takrat je vstal pred kurtizani očmi strašen privid.

Možje s krinkami na obrazih, demoni iz pekla so planili na njeno hčer. Vrgli so ji ruto na glavo in ji jo zadržali čez usta, dvignili deklico s tal in stopili z njo proti razbitemu oknu. Imperija je pridružno zaječala in se onesvestila. Ko se je čez nekaj trenutkov zavedla, je zagledala okoli sebe hčerine služabnice, ki so jo bile osvobodile vezi in so se zdaj trudile okoli nje. Strašni privid je izginil: ves prizor je trajal komaj nekaj sekund.

„Moja hči! Moja hči!“ je zarjula Imperija.

Planila je k oknu, zagledala lestev, ki so bili roparji po njej priplezali, in se spustila na zemljo. Strašen je bil pogled nanjo, ko je besnela in drgetala razjarjena ko ranjena levinja. Kakor iz uma je begala okoli palače, iščoč v svitu plamenic, ki so ji z njimi svetili služabniki...

Nič!... Nikogar nikjer!

Imperija je krčevito stisnila pesti k nebu.

Iz njenih penečih se ust se je utrjala strašna kletev.

In z neizrekljivo mržnjo je zarjula eno edino besedo:

„Bembo!...“

In potem je spet padla v nezavest.

Ob znožju lestve je vzel Roland Bianco, pol blazno od strahu, v naročje in ji zašepetal:

„Ne bojte se, dete moje! Obljubil sem, da vas rešim: evo, rešujem vas...“

Bianca je spoznala mehki in tolažeči glas.

„A moja mati?...“

To so bile prve besede nesrečnega otroka: v tem trenutku groze, komaj za silo potolažena po Rolandovih besedah, ni mislila nase.

Roland je vztrepotal.

„Imejte zaupanje vame,“ je rekel. „Ne bojte se zastran svoje matere in tudi ne zase!“

Postavil je deklico na tla, jo prijel za roko in jo mehko potegnil s seboj.

Bianca, še zmerom vsa zmedena, je šla z njim; brezmejno je bilo njeno zaupanje do tega neznanca.

Povabil jo je v gondolo in jo posadil pod streho.

„Do svidenja!“ je rekel.

„O, ne zapustite me!“ ga je zaprosila in obupno sklenila roke.

„Moram,“ je odgovoril Roland, „toda kmalu se vrnem. Dotlej pa vas prepustim temule možu. Zau-

Gramofoni in gramofonske plošče se kupijo
najboljše in v največji izbiri pri

JUGOSPORT
LJUBLJANA

Miklošičeva cesta šte. 34

pajte mu kakor zaupate meni... še bolj kakor meni... kakor bi zaupali svojemu očetu..."

„Svojemu očetu!“ je zajecjela Bianca.

In njene oči so se v luči svetiljke, ki je gorela pod platneno streho gondole, uprle v orjaka, ki jo je gledal z razširjenimi očmi, ves trepečoč od nedoživljene sreče.

Takrat se je gondola zgenila in zletela pod udarci vesel čez gladino.

Roland je bil skočil na drugi čoln. Pomignil je in čoln je švignil za gondolo, ki je odnašala Bianco.

Nabrežja so bila prazna in zapuščena: Rolandovi tovariši so se bili izgubili v noč. Le od daleč so se čuli obupni klici na pomoč in potem blazen krik: nečloveški glas je zarjul Bembovo ime!

Strašen usmev je zletel Rolandu čez ustnice in njegove oči so se uprle v moža, ki je ležal zvezan in z zamašenimi usti na dnu čolna. Tudi ta mož je čul svoje ime in zadrževal od groze.

Da, ta mož je bil Bembo! „Ali ste čuli?“ je vprašal Roland. „Imperija vas preklinja. Mati, ki išče otroka, katerega ste ji ugrabili... Naj vam nebo pomaga, če pridete kdaj pred njene oči!“

Bembo se je izvil iz ust renčanje, ki je moglo biti prav tako tožba kakor grožnja.

Roland ni več izpregovoril besede.

Čoln je plul tiho in naglo po kanalih. Kmalu je bil v ljudskem pristanišču in pristal ob veliki tartani, ki je bila pravkar dvignila sidro: njena jadra so se napenjale v nočnem vetru.

Pet minut nato so bili Roland, Bembo, Bianca in Scalabrino na ladji.

„V Benetke se vrneš,“ je rekel Roland Scalabrinu. „Tam stopiš k Pietru Aretinu in mu poveš, naj me v treh dneh pričakuje, ne glede na to, kaj se v teh treh dneh zgodi.“

Scalabrino se je še poslednjič ozrl po Bianci, nato pa se je spustil nazaj v čoln in odplul.

Bembo so bili vrgli vsega zvezanega v nekako kabino. Kardinal je zaprl oči in se je zdel kakor mrtev ali omedlel. V resnici pa je vročično razmišljal.

Roland je odvedel Bianco v kapitanovo kabino, ki je bila za silo preurejena v njeno bivališče.

„Otrok moj,“ je rekel in jo prijel za roko, „moral sem seči po sili, da vas rešim pred veliko nevarno stjo, ki vam grozi. Ta nevarnost je zdaj odstranjena...“

„Nevarnost... pred možem... ki me je srečal?“ je plaho vprašala Bianca.

„Da, zdaj ste varni pred njim. Ta človek je vsegamogočen in da vas rešim pred njim, sem vas moral odvesti iz Benetk, ne da bi kdo vedel, kaj se je z vami zgodilo...“

„Tudi moja mati ne?“

„Tudi vaša mati ne!“ je trdo odgovoril Roland. Deklici so solze zalile oči. Ni mogla prav razumeti Rolandovih besed, vendar je imela nejasen občutek, da je njena mati ne bi bila mogla rešiti, kakor je to storil ta neznanec, ki ji je znal z vsako besedo, s sleherno kretnjo vlti zaupanje.

V 24 urah
barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Ljubljana

Roland ji je prijateljsko pomignil z roko in jo pustil samo.

Šel je na palubo. Tartana je z razpetimi jadri plula skozi ljudsko ožino proti severu.

„Ta otrok obožuje svojo mater,“ je premišljal Roland. „Ali imam zato pravico udariti Imperijo, ko zadnem tudi njo?... Ali imam pravico odtrgati hčer od matere, ker je bila mati zločinka?... In če le-ta v obupu vije roke, ali jih mora tudi to nedolžno dekle?...“

Stopil je na prednji del ladje in prekrizal lehti. Sveži jadranski vetrič mu je hladil razbeljeno čelo.

„Ali je z menoj kdo imel usmiljenje?“ je nenadoma pomislil in bes mu je pognal vso kri v obraz. „Ko so me zgrabili in me iztrgali iz življenja, ko so me vrgli v grob in me prepustili obupu in trpljenju — ali se je takrat Imperija vpraševala, ali moji dragi ne vijejo rok? Ali si je kdo rekel, da zadene, če mene udari, obenem tudi mojega očeta in mojo mater?...“

In gluho je zamrmral: „O njej ne govorim!... Ona si je sama znala poiskati utehol!“

lhtenje mu je raztrgalo grlo in sunkovito se je obrnil proti Benetkam. Toda daljne luči lagunskega mesta so se bile utrile v temo. Niti obale ni več razločil.

Roland je spet začel hoditi po palubi gor in dol.

In v njegovem duhu, bolj razburkanem od valov, ki so vstajali pod kljunom ladje, bolj brezdanjem in mračnejšem od globine morja, se je očitno jel porajati sklep, zakaj Roland se je nenadoma pomiril.

V trenutku ko je zarja pordečila obzorje, je stopil k njemu kapitan in ga vprašal:

„Ali naj dam znamenje, gospodar?“

Roland je prikimal.

Trenutek nato je zagorel na velikem jamboru črn plamen. Patron ladje je stopil na prednji del in trikrat ustrelil iz arkebuz v zrak. Pred njim se je širila drobna črna nizke obale. Čez nekaj minut se je na njej pokazal lahen oblček dima in potem je slabotno odjeknil strel. Še dvakrat se je ponovil signal v enakem presledku.

„Zdaj se lahko izkrcamo!“ je rekel patron in razdelil mornarjem povelja.

Tartana je plula naravnost proti obali. Pol ure pozneje so bila jadra zvitna in sidro spuščeno.

„Ali naj vas tu počakam?“ je vprašal kapitan.

„Ne,“ je odgovoril Roland; „brez odloga se vrni v Benetke.“

Spustili so v morje čoln. Vanj so spravili še zmerom zvezanega Bembo. Kardinal je bil mrliško blede in je uporno mižal. Vzeli so mu iz ust cunjo, da bo laglje dihal. Čolp je naglo odplul proti bregu. Tam ga je že čakal zaprt voz. Vanj so posadili Bembo in konja sta potegnili v dir.

Tedaj se je čoln vrnil k ladji. Zdaj je bila Bianca na vrsti, da jo odpeljejo na suho.

Roland je sedel kraj nje. Drugi voz, to pot odprt, je čakal na bregu. Roland je posadil deklico vanj in prisedel. Voz je odhitel in prispel okoli devetih zjutraj v majhno mesto.

Tam se je ustavil pred samotno predmestno hišico in nato brez odloga odpeljal dalje; voznik je bil gotovo že prej dobil potrebna navodila.

Ta hišica je bila tista, kamor je bil Roland spravil svojega očeta in Juano.

Mladi mož je ostal notri skoraj dve uri. Ko je odhajal, je bil sam; od tistega trenutka sta bili pri slepem in blaznem Candianu dve ženski, dve ljubeči bitji.

Roland je odjezdil po cesti, ki drži v Treviso, in nato zavil proti Nervesi. Kmalu je prispel v piavsko sotesko. Zdaj pa zdaj je zagledal med bohotno rastočim divjim grmičjem pastirja, pasočega v miru svoje koze, zdaj vrlega kmeta, ki se je zdelo, da išče gobe pod visokimi drevesi. Pomignil je ponižno mu kozjemu pastirju ali vrlému kmetu: ko sta možaka vstala, se je pokazalo za njunim pasom kopito samokresa.

Naposled je došel pred Črno jamo. Stopil je s konja.

Pred vhodom je stražil mlad kmet z arkebuzo v roki.

„Ali je že tu?“ ga je vprašal Roland.

„Da, gospodar.“

„In so ga spravili tja, kakor sem odredil?“

„Da, gospodar.“

„Kaj novega pri vas?“

„Sandrigo se je klatil tod okoli. Pa nam je spet ušel.“

Roland je stopil v jamo. Očitno so v njej mnogo izpremenili, zakaj votlina, ki jo je bila priroda vsekala v goro, je bila kakor prenovljena.

Roland je zavil po nekakem hodniku, šel po vsekanih stopnicah dol in se naposled ustavil pred masivnimi vrati. Tudi tam je zagledal stražo v luči svetiljke, ki je visela na zidu.

„Ali so poglavarji zbrani?“ je vprašal Roland.

Možak je nemo prikimal.

„Prav. Pokličij jih!“

Možak je šel. Roland je vzel v eno roko svetiljko, z drugo pa se je otipal za pasom, kjer mu je tičalo bodalo; nato je odprl težka vrata in vstopil.

Soba, ki je vanjo prišel, je bila nekaka celica: zrak je prihajal vanjo po majhni odprtini tik pod stropom.

Roland si je ogledal ječo in se nasmehnil. Njegov nasmeh je bil strašen.

„Vse v redu,“ je zamrmral. „Vrata kakor tam, enako velika, enako masivna. Oh, ni mi jih bilo težko tako verno ponarediti! Še čez petdeset let jih bom vitel pred seboj taka, kakršna so, vrata, ki sem si na njih lomil nohte in razpraskoval prste... In tole okence za podajanje hrane... črnega kruha in vrča vode... In tamle kamenito ležišče, granitne plošče, in prav taki zidovi!... Vse v redu!“

Stresel se je, ko ga je obšel spomin na dolga leta, prestana v beneskih ječah.

Da: ta celica v Črni jami, ta votlina brez svetlobe, kamor je še zrak komaj prihajal, je bila verna slika ječe, kjer je zdihoval toliko let!...

V tem je vstopilo šest mož. Roland je obesil svetiljko nazaj na zid in se obrnil k njim.

Možje so ga resno pozdravili.

„Privedite mi jetnika!“ je rekel Roland.

Nekaj trenutkov nato sta vstopila dva moža, ki sta vlekla tretjega za roke s seboj. Vsi trije so posedli na kamenitem ležišču. Jetnik je bil blede ko mrlič; pot umirajočih mu je lil po čelu in njegove razširjene oči so z neizrekljivo grozo zrlle okoli sebe.

Prvi trenutek ni razločil ničesar.

Potem pa, ko so se njegove oči privadile temi, je zagledal v luči svetiljke resne, negibne može.

„Kaj mi hočete?“ je zarenčal s hripavim in hropečim glasom.

„Tako je zveste, Bembo!“ je odgovoril neki glas.

„Aretinov tajnik!“ je z grozo zajecjela Bembo. „O, saj sem vedel, da mi bo ta človek še v pogubo!“

Mehanično je dvignil pogled k človeku, od katerega je prišel odgovor. Ta človek je stopil korak naprej, da mu je luč osvetlila obraz.

Bembo se je izvil krik groze: zadrževal je po vsem životu. Hotel se je vzpeti, toda ker je imel noge še zmerom zvezane, je hropeč omahnil na kamenito ležišče in zajecjela: „On! on!“

„Razvežite ga!“ je zapovedal Roland.

Gramofone, plošče
kupim edino najugodnejše, ker je največja izbira, edino le pri
„APOLLO“
Ljubljana, Miklošičeva c. 38. Patača Grafike.
Najmodernejša izposojevalnica plošč

ZA MAL DENARJA
DOSTIŽE
IZPOSJOJEVALNICA
Slager
PLOSČ IN GRAMOFON
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA
PARIZ, RUE DE LA CHAUSÉE

V največji izbiri
po najnižjih cenah
se dobijo
otroški čevlji
za birmo:
beli, lakasti, barvasti
i. t. d., kakor tudi naj-
lepši in najmodernejši
čevlji za botre in botrice
pri ŽIBERTU
v Ljubljani, Prešernova ulica

Nevidni oblaki

Najnovejši Ufin kulturni film. — Piše Berta Pritzelwitz

Čudne stvari gledamo pred seboj. Kako igraje so rešeni problemi na platnu — in vendar je vse tako komplikirano in toliko dela je bilo treba. Zaslili smo na polje fizike — koga ne bi zanimalo, da v tem filmu toploto gledamo? Toliko vsakdanjega vidimo v novi luči. Ne da bi se kaj menili, prižigamo užigalice in ne zavedamo se, kakšne izpremembe nastanejo pri tem v zraku. Na to bomo mo-

mo ogljikovo kislino, ki je v izdihanim zraku.

Ta film pa nam kaže tudi nekaj prav posebno zanimivega: skupno izžarevanje ogljikovega dvokisa in plina, fotografirano s takozvano „Zeitlupe“, ki napravi do 600 posnetkov v sekundi. Kaže nam tudi, kako potrebno je držati robec pred ustmi, kadar kašljamo. Če podržimo kos papirja nedaleč od ust, bo zrak za tem papirjem

račun, da poišče toploto najbližjo pot pod strop in potem do okna in da tako velikega dela sobe sploh ne ogreje. Dobro pa je, če je peč pod oknom, ker jo hladnejši zrak, ki prihaja skozi spodnje dele okna, raznese po vsej sobi.

Še nekaj za vas, ki tega še ne veste. Da ohladimo pijače, ni dovolj, da jih samo damo na led. Tudi na

mislite le, kako se kuhinja pomaže in zapraši po kurjenju s premogom! Koliko prahu se spet razkadi, ko štedilnik čistiš!

In zdaj še besedo za zdravje gospodinje in služkinje:

Kuharice dostikrat trpe zaradi bolnih nog. Temu je vzrok stanje na mrzlih kamenitih tleh pred štedilnikom. Res je, da prednostim takih tal ne moremo oporekati, toda treba bi jih bilo pokriti s slamnico ali pa z linolejem. Razen tega naj kuharica in gospodinje čim več sede, saj sedé lahko opravijo večino dela. Nekdanja gospodinja je zmerjala služkinjo z „lenim štorom“, če je videla, da pri delu sedi. Ni pa pomislila, da služkinja s tem skrbi, morda podzvestno, za svoje zdravje in da hrani svojo delovno moč. Služkinja bi morala sedeti tudi pri likanju in pomivanju. Delo pri tem ne bo trpelo.

VRANIČNA JUHA ZA BLEDE OTROKE

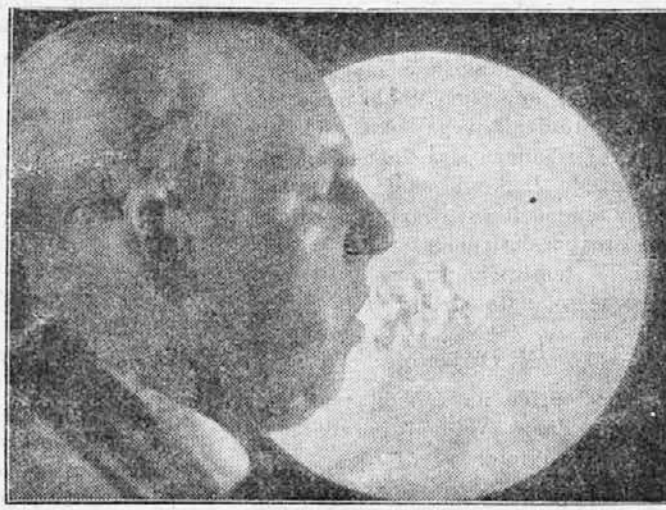
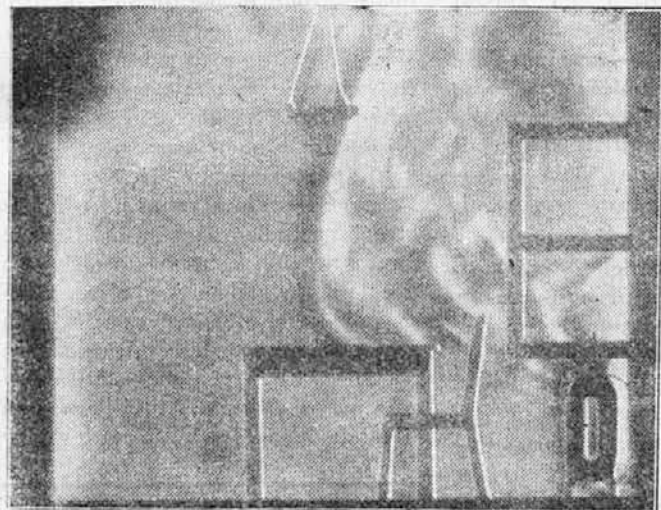
Malo je ljudi, ki bi vedeli, kako dobra je vranična juha za blede otroke. Na Bavarskem se je oglašil neki zdravnik, ki predpisuje tako juho vsem slabokrvnim, bledim in slabotnim otrokom, pa tudi onim, ki nimajo teka. Pravi, da je še pri vseh takih otrocih potem ugotovil, da so se popolnoma opomogli in kar razcveteli od zdravja, če so jedli vranično juho tudi le po dvakrat na teden. Razlaga za to trditev bi bila že v tem, da je v vraniči dosti železa in da v tej obliki dosti bolj deluje kakor v večini železnih preparatov, ki jih zdravniki predpisujejo za zdravlilo.

Da dajemo otrokom vraničo v juhi, ima brez dvoma svoje dobre strani. Najprej s tem preprečimo, da se otroku zaradi pogostega uživanja jed ne upre. Juha pa je tudi zelo okusna.

Le nekaj mora mati paziti, kadar daje otroku tako juho. Otrok mora jesti vse do poslednje kapljice. Tudi gosto usedlino na dnu krožnika, kajti prav v njej so za zdravje najkoristnejše snovi.

ZDRAVLJENJE ZVERIZENIH NOG

Pri angleški bolezni (rahitis) nastajajo ukrivtve kosti. Največ trpe kosti nog, ki morajo nositi vso težo telesa. Normalna smer teh kosti je ravna. Pri angleški bolezni so kosti mehke in se ukrivajo ali navznoter ali pa navzven. Nastanejo tako imenovane „noge na X ali na O“. Take noge pokvečijo človeka, ovirajo ga pa tudi pri delu, ker ga dolgotrajno stanje popolnoma izmuči. Zanimivo je, da je ta bolezen najbolj razširjena med peki in natakari. Ozdraviti je take noge zelo težko, laglje pa je bolezen preprečiti. Ker se začne že pri otrocih, je treba nanje najbolj paziti. Jedo naj kar največ sadja in zelenjave. Če se bolezen nenadoma pojavi, jo je treba zdraviti s fosforjevim ribjim oljem ali kakim drugim sredstvom, ki ima dosti vitaminov. Uporabljati je treba tudi umetno višinsko solnce. Dokler se bolezen ne izboljša, ne sme otrok ne stati ne hoditi. Sicer je težko otroku zabraniti hojo in stanje, toda poskusiti je treba vse. Le tako preprečimo nadležne ukrivtve. Če pa so že nastale, dajmo otroku berglje, da se ukrivtve še ne povečajo, noge pa naravnavašmo z oporami. Če so ukrivtve že zelo hude, je treba seči po operaciji, da dobe noge spet normalno obliko.

Dva prizora iz Ufinega zvočnega kulturnega filma „Nevidni oblaki“. Film kaže s posebno aparaturo viden zrak, toplotne vale in oblake okoli našega telesa itd. Dalje nam film tudi pokaže, kam moramo postaviti peč v sobi, da nam bo stanovanje najboljše grela

rali dostikrat misliti, ko bomo videli ta film. Nalik mogočnim oblakom se dvigne razgreti zrak v višino, ker je lažji od onega, ki je okoli njega. Tega si niti predstavljati nismo mogli, dokler ni bilo „Nevidnih oblakov“.

Institut za tehnično fiziko na berlinski tehniški visoki šoli je napravil poseben aparat za gledanje zraka. Ti toplotni studijski aparati omogočajo, da vidimo na primer debele plasti razgretega zraka okoli žarnice. Ali ni to čudno? Tolikrat vidimo žarnico, vendar ne vemo tega, kar nas ta film uči. In če si s posebnim aparatom sušimo lase, niti ne slutimo, da nastane v zraku pravcat orkan.

Razen ognja in elektrike povzroča še nekaj drugega izpremembe v zraku — in to je naša lastna krvna toplota. Tega brez dvoma še niste vedeli. Škoda da nimamo zmeraj ob pravi priliki takega aparata pri rokah. Marsikatero vročo prasego bi takrat hladneje sodili in marsikatero prijateljstvo bi kaj naglo zmrznilo. Tudi studij vročernosti pri dresiranih živalih in studij bolezni bi s tem aparatom postal enostavnejši. Videli bi, da ima miška res vročo kri in da glasovi o mrzli krastači drže. Izdih krastače kaže sa-

popolnoma negiben, pred njim pa bo pravi vihar toplega zraka, pomešanega z bacili.

Tudi za gospodinjstvo je v tem filmu marsikaj zanimivega. Vidi namreč, koliko denarja vrže proč, če štedilnik preveč kuri. Le tista toplota, ki je v neposredni bližini lonca, pomaga kuhati, vse drugo gre v nič. Videla bo tudi, kako je treba v sobi postaviti peč. Časih je morda lepo, če stoji peč oknu nasproti, toda vzeti je treba v

zgornjo odprtino moramo postaviti krožnik ledu. V filmu vidimo, kako pade mrzli zrak v globino in obda vso posodo z ledenim plaščem.

Čudovit konec! Za trenutek zagledamo božično drevesce. Mirno plapolajoče sveče obkroža razbeljeni zrak in ko gre v višavo, zazvone srebrni zvončki pod vrhom drevesca. Prave božične sanje, da bi se človek vtopil vanje, da bi zaklical, zapel — toda tedaj je konec.

Higijena v kuhinji

Moderna higijena zahteva v kuhinji več snage, kakor pa je vidimo pri današnjih povprečnih ali celo boljših gospodinjah.

Glavno, na kar bi se morala gospodinja ozirati, je tole:

Tla je treba vsak dan ribati. Temu se bodo skoraj vse gospodinje upirale, toda potrebno bi bilo. Najmanj, kar more higijenik zahtevati, je to, da so tla vsaj vsak dan umita z moko cunjjo.

Prah na kuhinjskem pohištju, podoknjakih, vratih in podbojih, pa tudi na oknih samih, mora biti vsak dan skrbno pobrisan. Kuhinja mora biti čista kakor soba.

Posebno se je treba braniti muh, ki razširjajo razne vrste nalezljivih bolezni! Zato je treba spravljati umazan jedilni pribor, posodo in sploh ostanke jedi, da se muhe nimajo kje pasti. Najbolje je, če imamo poseben zaboj, kjer posodo in pribor spravimo, ostanke pa, ki jih ne bomo več rabili, vrzimo takoj proč. Desko za rezanje mesa ali rezancev moramo takoj po uporabi pomiti in ostrgati, da ne ostanejo v razpokah ostanke jedi. Tudi veliko mizo v kuhinji bi morali vsak dan poribati, to delo pa si olajšamo s tem, da pribijemo nanjo prt iz povoščenega platna, ki ga je treba samo pomivati

z moko cunjjo. Še boljše pa bi bile mize, ki so pokrite s plastjo linoleja. Dosti je, če jih obrišemo z vlažno krpo. Vsakih štirinajst dni ali tri tedne jih moramo pomazati z voščeno pasto ali segretim lanenim oljem. Zelo priporočljivo je, da obiješ police s povoščenim platnom. Če ti denarnica ne dopušča, jih pokrij z ovojnim papirjem, ki ga moraš pogosto izmenjati.

Ena glavnih zahtev higijene v kuhinji je ta, da lonce in posode takoj po uporabi pomiješ. Pribor, ki ga nimaš časa pomiti, deni pod vodo. Če imaš vodovod v kuhinji, gre to brez sitnosti. Če ga pa nimaš, ga pomeči v lonec vroče vode. Ostanki, ki so na priboru, so za muhe najbolj vabljivi.

Če je dosti muh v bližini, izdelaj okna s tanko mrežo, da ne morejo v kuhinjo, in pazi, da ne pridejo skozi vrata. Tudi muholovci so priporočljivi, še bolj pa mušji zvonec s pivom ali mlekom.

Če stanovanje nima ne shrambe ne ledenice, porabi za to vdolbino pod oknom, ki jo moraš zamrežiti.

Uporaba plina je danes v kuhinji, posebno v večjih mestih, zelo važna, ker je kuhanje z elektriko še predrago. Plinski kuhalnik je dosti bolj higijeničen kakor navaden štedilnik. Po-

Vidiš ga: veliki dan

majnik stopil je na plan. Gora je ozelenela, njiva žitje je spočela, drevje v svatovski opravi troši cvetje po naravi. Vseposod je mladostje, vseposod je vonj in cvetje. Kdo bo dneve te prespal, ne da bi se ves jīm dal! Srca svoja odklenimo mlaje z venci okrasimo! Zdaj nam sije zlati čas, zdaj nam poje velik glas! Da popolno bo veselje, izpolnjene slednje želje, mizo s prtom pogrnimo, nanj „Jajnine“ postavimo. Ko bo v skledah jed duhtela, vsa družina bo vesela.

Narodne jedi,

ki jih skuhaš v enem loncu.

Kako pripravne so jedi, ki jih skuhaš v enem loncu, ve vsaka gospodinja, ki mora po kosilu ali večerji pomiti posodo. Danes prinašamo nekaj receptov za razne narodne jedi. Sicer niso vse poceni — stare so desetletja, morda celo stoletja in takrat je bilo življenje lažje. Vendar pa dobra gospodinja lahko izpusti ta ali oni dodatek, ki je v receptu omenjen, in jed bo cenejša.

Na Španskem

še vedno kuhajo v enem samem kotlu, ki visi nad ognjem. Zato je tudi večina narodnih jedi takih, da jih lahko skuhamo v enem loncu. Najbolj znana je „Olla Potrida“. Pripraviš jo takole:

Vzemi svinjske parklje, uhlje, rep in rilec, kos prekajenega mesa, kokošjega droba, razne zelenjave, lahko tudi nekaj suhega graha. Vse skupaj mehko skuhaš. Naposled dodaj še kos prekajene klobase in preden daš jed na mizo, loči meso in ostalo.

Drugo jed imenujejo „Pricco“. Napraviš jo takole:

Vzemi tričetrt kile krompirja, razreži ga na rezine, potem še četrt kile ali več poljubne vrste mesa, ki ga razdeli na koščke. V lonec ali ponev deni najprej plast krompirjevih rezin, ki jih debelo posuj z razrezano čebulo. Povrh daj še soli, nato pa streši na krompirjevo plast še plast mesa, potem spet krompir in delaj tako, dokler ne bo posoda polna. Daj lonec v pečico ali pa pristavi k odprtemu ognju, zalij z vodo, da jo bo pokrivala, in duši. H koncu napravi še omako iz pol litra kisle smetane, ki si ji dodala jajce, nekaj soli in paprike. S to omako polij jed in jo potem še enkrat deni v pečico. „Pricco“ je kuhan v treh urah.

Na Nizozemskem

Tudi Nizozemska ima prav dobro narodno jed, ki jo imenujejo „Hutspot“.

Vzemi 35 dek pustih svinjskih reber, kuhaj jih pol ure, dodaj 1 kilo debelo narezane rumene kolerabe in pol kile krompirja, razen tega pa še četrt kile čebule, ki si jo drobno razrezala, vse skupaj tako dolgo kuhaj, da se omehča, potem poberi iz lonca

meso, zmečkaj zelenjavo in krompir, dodaj še začimbe za juho ali omako pečenko, in prinesi na mizo.

V Italiji

„Minestra“ je zelo znana in izdatna juha, ki lahko služi tudi za glavno jed. Skuhaj nekaj mastnega svinjskega mesa s česnom in čebulo, da postane mehko, posebej pa nekaj fižola in za vsaki dve osebi po en krompir ter žlico riža; naberj zelenjave za juho in masti ali olju, da postane mehko, streši v lonec kjer se je kuhalo meso, dodaj še paradižnikovega soka, vsekakor pa nekaj ribanega sira, in nesi na mizo. Seveda lahko skuhaš „Minestro“ tudi v enem loncu, paziti moraš le, da o pravem času dodaš razne potrebščine. V tem primeru najprej fižol, potem meso, nato riž itd.

V Orijentu

„Pilav“ pride na vzhodu vsak dan na mizo. Znan svetovni potnik je o njem napisal tole:

„Pilav“ je preprosta mešanica dolgo kuhanega, mastnega jarčjega mesa in premalo kuhanega riža.“

Vendar pa lahko pilav zelo okusno pripraviš. Razreži 5 dek čebule in jo vrzi v vročo mast, pripravi četrt kile opranega riža in ga na masti praži, da porumeni. Potem daj na dno lonca nekaj rezi slanin ali svinjske kože in nanje izmenoma plast s čebulo pomešanega riža in na drobne kose razrezanega koštrunovega mesa. Zalij z vodo ali z juho in duši, da se omehča. Ne pozabi nekaj česna in soli! To jed delaš lahko tudi z govejim, svinjskim ali ovčjim mesom.

TO MORAŠ VEDETI O ZAJTRKU

Mnogo je ljudi, ki mislijo, da je zajtrk samo potrebno zlo in si nikdar ne vzamejo dovolj časa, da bi ga v miru pojedli. Dosti je takih, ki vsak dan razen nedelje popijejo zajtrk stoj.

Pravi namen zajtrka ni le ta, da bi nahranil organizem, ampak ta, da zbudi in obnovi v človeku telesno delo. Želodec, ki je ponoči prebavil najbrž vse, kar je še ostalo od minulega dne, potrebuje pred začetkom dnevnega

ga dela primerne okrepčila. Med spanjem je bilo njegovo delo čedalje počasnejše in zdaj mora priti spet v običajni dnevni tek. Zato moramo zajtrku posvetiti dosti pazljivosti, morda še več kakor kosilu in večerji.

Dosti greše starši nad svojimi otroki, ki morajo v šolo. Mati otroka prepozno zbudi, ker misli, da mu napravi veliko uslugo, če ga pusti dolgo spati. V poslednji minuti plane potem otrok iz postelje, naglo se obleče, napol umije in že ima torbico na hrbtu. Oblečen v plašč in s čepico na glavi popije stoji vročo kavo.

Zelo važno je, da gre otrok zvečer zgodaj spat. Če ostane zvečer predolgo pokoncu, je razumljivo, da zjutraj težko vstane. Treba ga je zbuditi vsaj tako zgodaj, da ima 15–20 minut časa za zajtrk. Šele ko je oblečen, počesan, umit in čistih zob, naj sede za mizo. Za zajtrk prija otroku najbolj kakao ali sladna kava. Zraven naj dobi še kos kruha s surovim maslom, medom ali mezgo.

Kakor otrok mora delati tudi mož, ki hodi v službo. Med prebujenjem in vstajanjem mine navadno četrt ure, potem pa skoči v poslednjem trenutku iz postelje, komaj da se za silo obleče, za zajtrk pa sploh nima več časa. Popije ga stoji in vročega, potem pa stoka, da mu ni v želodcu vse prav, in ne pomisli, da je temu kriv zajtrk, ki ga je popil s tako naglico. Vedeti bi moral, da ostane vsakdo, kdor pazi na zajtrk in ga užije počasi, mlajši in svežerji kakor oni, ki opravi vse mimogrede.

KAKO PREŽENEŠ GLODALCE Z VRTA IN IZ HIŠE

Na mojem vrtu so se bile že v novembru zarodile miši, pred vsem rove, in so jele objedati cvetačo in ohrovt, kolikor je bilo še tega in onega na gredah. Najprej so vse podkopale, požrle koreninice, nato so začele glodati stebila in naposled zavlekly cele rastline v zemljo. V vsako luknjo, kjer sem opazil, da mora biti rove, sem stresel po osem celijeveh zrn in čez nekaj dni pogledal, kako so pomagala. Zrn skoraj nisem več našel, ostala pa so bila obgrizena, kar mi je bilo dokaz, da so jih rove žrle. Počasi sem jel tudi opažati, da je zavladal mir na gredah in tudi novih poškodb nisem več videl. To pomeni, da so celijeva

zrna res pomagala in škodljivce uničila.

Tudi v kleti in v shrambi sem jel pod zimo opazati, da je prišlo zelo mnogo miši, ki si pred snegom rade poiščejo zavetišča. Moral sem pogledati za sredstvom, ki bi jih uničilo. Spet sem vzel celijevo zrnje in dal do osem zrn v vsako mišjo luknjo, razen tega pa sem jih tudi nekaj pustil v odprti posodi. Čez nekaj dni ni bilo o nadležnih gostih na moje veliko veselje ne duha ne sluha. Dorasla miš je ležala drugi dan sredi kleti in je mogla poginiti samo zaradi uživanja celijeveh zrn, saj ni bilo v kleti ne mačke ne kake druge živali, ne človeka. Tudi če imate otroke in perutnino, lahko brez skrbi nastavite celijeva zrnca, da miši uničite. V tem primeru je najbolje, če vzamete prazen lesen zaboj, kjer lahko pokrov dvignete, in ga zaklenete z žabico. Ob steni napravite nekaj lukenj, po šest centimetrov v kvadrat. Tako ne morejo v zaboj ne mačke, ne otroci, pa tudi ne perutnina. Lahko pa napravite tudi celijevo kašo, ki je za preganjanje podgan še boljša, ker sami odločamo, ali naj bo bolj ali manj strupena. Kupi zmleta celijeva zrna in jih zmešaj s krompirjevo kašo, ki je zelo poceni. Te zmesi tudi ne bodo miši ali podgane po kleti raznesle. R.

Dame! Zahtevajte povsod
Eau de Cologne

„OLYMPIA“

Lekarna

Trnkóczy - Ljubljana 33

Kupujte domače izdelke
jugoslovanske tvornice

Dr. A. Oetkerja!

Šartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za šartelj, ¼ litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gosto teče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. OETKERJEVE

špecialitete se dobijo v vseh
špecerijskih in delikatesnih
trgovinah.

Dr. OETKER, MARIBOR.

Kupon

Sporočam Vam naslov novega naročnika. Obenem Vam je zanj nakazana polletna naročnina 40 Din po poštni položnici na Vaš čekovni račun št. 15.393. Prosim Vas, da mu začnete list takoj pošiljati. Obenem Vas prosim, da mu takoj, ko prejmete nakazano naročnino, priznate njegovo zloženko, meni pa da razen že poslane priznate še eno, kakor ste to obljubili.

Moj naslov:

Novi naročnik:

Ime in priimek	Ime in priimek
Poklic	Poklic
Kraj	Kraj
Zadnja pošta	Zadnja pošta

Pošljite ta kupon v odprti kuverti na našo upravo v Ljubljano, Breg 10 in prilepite na kuvertu znamko za 25 par ter napišite „Tiskovina“. To velja samo tedaj, če nič drugega ne napišete kakor oba naslova, drugače je treba kot pismo frankirati z 150 Din.

JULIJ

OKVIRJI, SLIKE,
OGLEDALA, STEKLO,
PORCELAN

KLEIN
LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 4
Telefon št. 33-80